

ČITATELJI! Prosimo, pogledajte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. V teh časih splošne ovišanja cen, potrebnih sodelovanje. Skušajte no vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

NA NEKAJ VEČ KOT
NA DAN DOBIVAŠ...
2c 'GLAS NARODA'
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
(Klasični sobot, nedelj in praznikov)
ČITAJTE, KAR VAS ZANIMA

No. 119.

(Telephone: CHelsea 3-1242)

NEW YORK, TUESDAY, JUNE 22, 1943. — TOREK, 22. JUNIJA, 1943

VOLUME LL — LETNIK LL

DRUGA OBLETNIKA RUSKE VOJNE

Danes je poteklo dvoje let, odkar je Hitler zahrbtno napadel Rusijo. Ob tej priliki je bilo v Moskvi izdano posebno uradno poročilo, ki daje pregled dogodkov na ruskih bojiščih tekom dveh let in navaja nemške in ruske izgube. V tem poročilu pa je tudi najresnejša zahteva sovjetske vlade po drugi fronti, češ, da je neobhodno potrebna za zavezniško zmago.

"Brez druge fronte v Evropi zmaga ni mogoča," pravi poročilo. "Sedanja položaja je odvisen od tega, na kak način se bodo zavezniški okoristili s svojimi dosežanimi pridobitvami. Odlasenje otvoritve druge fronte v Evropi bi resno škodovalo naši skupni stvari."

Izgube, ki jih navaja sovjetsko poročilo, so naslednje:

Nemčija in njene vazalne države so na ruski fronti v dveh letih imele 6.400.000 mrtvih in ujetih, Rusi pa 4.200.000 mrtvih in pogrešanih. Vselej tega je bila nemška vojaška sila temeljito razbita.

V istem času, od nemškega vpada 22. junija 1941, so Nemci izgubili 56.500 topov, 52.400 tankov in 43.000 aeroplanov; Rusi pa so izgubili 35.000 topov, 30.000 tankov in 23.000 aeroplanov. Samo ruski gerilci so pobili 300.000 sovražnikov.

Ko Rusija zahteva drugo fronto, prvi pri tem, da bi ta fronta pospešila konec vojne in bi bilo obrnjeno velikansko število slovenskih življenj med zavezniškimi narodi.

Poročilo pa s posebnim poudarkom omenja rusko vojaško silo in moč proti Hitlerjski zvezi svetovnih vesil — Sovjetske unije, Anglije in Združenih držav.

Poročilo dalje navaja, kako je bila Rusija primeroma nepriljavljena, ko je dobila sunek v hrbet in se je borila za svoje življenje ter skušala mobilizirati.

"Ob istem času so se naši zavezniški sami pripravljali in niso mogli poslati nagle pomoči Sovjetski uniji," pravi poročilo.

Dalje navaja ruske poraze in ravno tako trdovratne boje. Ob koncu prvega leta je bilo jasno, da Nemčija Rusiji ne more zadati bliskovitega usodnega udara, na katerega se je toliko zanašala.

"Armada Sovjetske Rusije se razvija leto za leto," dalje (Nadaljevanjena na 4. str.)

Plemenski izgredi v Detroitu

Governer države Michigan Harry Kelly je včeraj razglasil obsedno stanje v okrajih Wayne (kjer se nahaja Detroit), Oakland in Macomb ter je pozval michigansko vojaštvo, da pomaga policiji zatreti plemenske izgrede, v katerih je bilo ubitih 23 ljudi, 20 črncev in trije beli in se nahaja najmanj 600 ranjenih po raznih bolnišnicah.

Ti izgredi so se pričeli v nedeljo zvečer, ko sta se na mostu, ki pelje iz Detroita na Belle Isle na reki Detroit, strelali en belec in en črnc. Napečnost med belimi in črnci je se naravnala na Belle Isle, ki je izletniški otok za Detroitčane, kjer je bilo okoli 100.000 ljudi, med njimi 90.000 črncev. V nedeljo je bilo izvanredno mnogo črncev v sorazmeri z belci na tem izletniškem otoku.

Veliki nemiri so se z vso silo ponovili v ponedeljek zjutraj, ko so beli ljudje priredili demonstracije v mestni četrti, kjer večinoma žive črnci. Beli ljudje so izživali črnce in jih opominjali, da naj ostanejo v svojem mestnem okrožju.

Policisti so se vozili po mestnih ulicah s puškami in strojnimi. V spopadih sta bila obstreljena dva policista, ki se nahajata v nevarnem položaju v bolnišnici.

Danes se je policiji pridružil tudi vojaštvo.

Elmer Davisov urad bo najbrž odpravljen

Washington, 19. junija.

Elmer Davis, direktor urada za vojne informacije je dejal, da izgleda, da bo konec njegovega urada ako bo še senat zaključil enako, kakor je zaključil glede nadaljnjih financ za ta urad včeraj kongres, ki je z 218 glasovi proti 114 odglasoval, da se zbrise iz liste apropiacij znesek, ki naj bi bil prikazan za Vojni urad za informacije, ki je na kratko imenovan OWL.

Iz Slovenije

Izpred vojaškega sodišča v Ljubljani

(Iz "Jutra", z dne 28. marca, 1943, v izvirnem besedilu.)

Vojaško vojno sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenija-Dalmazija, odsek v Ljubljani, je izreklo naslednjo sodbo v zadevi proti:

1. Kosu Ladu, Josipa in Tratar Ane, roj. v Stični 12. 1. 1921 in tam bivajočemu na št. 16, v zaporu;

2. Godcu Ludviku, pok. Josipa in Lampret Ane, roj. v Oslici (Krka), 18. 8. 1911 in tam bivajočemu na št. 5, v zaporu;

Obtožena sta bila:

a) da sta v okolišju Krke v nedoločenem času do 30. oktobra 1. 1942 sodelovala pri zdrzbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega, gospodarskega in družabnega reda v državi;

c) da sta v istih časovnih in krajevnih okoliščinah sodelovala pri oboroženem krdelu, ustanovljenem z namenom izvrševanja zločinov proti varnosti države;

c) da sta bila brez dovoljenja v posesti orožja in vojaškega streliva.

Iz teh razlogov je sodišče odbilo prošnjo zaščite ter spoznalo Kosa Lada in Godca Ludvika za kriva pripisanih jim zločinov in obsodilo na smrt z vsemi zakonitimi posledicami.

Sodišče je odredilo objavo pričujoče sodbe v izveličku v "Jutru" in "Slovencu" v Ljubljani.

Ljubljana, 23. marca, 1943.

Zatiranje Slovencev

Iz Londona smo prejeli dobrodušno vest, da Miško Krajnc, eden prvih sodobnih slovenskih pisateljev ni ubit, temveč že živi. Drugih podrobnosti še nimamo.

Istotako iz Londona smo prejeli naslednjo vest:

"Predsedništvo ministrskega sveta je obvestilo kabinet podpredsednika dr. Miha Kreka, da je glasom poročila jugoslovanskega poslanstva v Bernu, dr. Vrhunec, ki je bil dozdej zaprt v Koprno, premeščen v koncentracijsko taborišče na otoku Elbi.

(O dr. Vrhuncu, ki šteje med slovenske industrijske prvake, so krožile najrazličnejše vesti, — trdili so celo, da je bil ustreljen. —JIC.

Boji v Jugoslaviji

Züricher Zeitung z dne 17. maja prinaša naslednje poročilo iz Budimpešte:

Madžarsko časopisje prinaša različne vesti, iz katerih je razvideti, da se je v zadnjem času upornost naroda in število guerilskih borcev v Sremu in celo v Slavoniji zelo zvišalo. Skem, Oravovičkem in Našič-Svoje baze imajo v Daruvarskem srezu, največ pa jih je v Papuk planini.

Iz Novega sada poročajo, da je mnogo upornikov tudi v gozdovih okoli Kokočaka.

Največ trpi pod napadi guerilcev v Slavoniji tamošnje madžarsko prebivalstvo. Preko 257 madžarskih rodbin je pobegnilo iz teh krajev. —JIC.

TRETTJA STAVKA PREMOMARJEV JE V TEKU

Ko je potekla doba premirja med operatorji in majnerji preteklo nedeljo o polnoči, so premogarji spet odložili orodje in šli na stavko. Okrog 16 tisoč rogov je ostalo zaprtih in operatorji zdaj čakajo kaj bo odločil v zadevi predsednik Roosevelta.

In medtem, ko majnerji stavkajo in operatorji čakajo, se je pa obnovilo prenekanje med tajnikom Ickesom in W. L. Board. Ickes, pravijo, je zato, da se da Lewisu koncesije — WLB pa vztraja pri svojem odloku, da mora majnerska unija sprejeti 25-centno povišanje, ter podpisati dveletni kontrakt na podlagi pogojev, ki jih bo določil Vojni svet za delo.

John L. Lewis je dejal, da smatra predlog WLB za navedeni "yellow-dog" kontrakt.

Farm. voditelji predvidevajo pomanjkanje živil

Po poročilu Gerald Lysona je bilo tekom zadnjih desetih dni opaziti v vladnih in drugih avtoritativnih izjavah in poročilih glede živilskega položaja poudarke, ki dajo misliti, da bo letos in prihodnje leto pričelo primanjkovati živil.

V New Yorku je dejal senator George D. Aiken, ki je govoril pred člani foruma Dairymen's League, da je potom svojega sodelovanja pri senatnem živilskem odseku prisel do prepričanja, da bo naša splošna letošnja produkcija živeža približno 15 do 30% manjša nego lanske.

Enako so tudi farmški predstavniki iz bližnjih držav, kateri zalagajo posebno newyorško mesto z živila, dejali, da vzlic temu, da so farmarji po teh predeljih letos preorali vse razen glavnih voznihi poti po poljih, ni pričakovati nič boljše pridelka od lanskega — raje slabšega.

Poleg vsega se farmarji bojijo, da ne bodo mogli zaradi pomanjkanja prometnih in drugih sredstev, pridelkov gotove vrste pravočasno spraviti spod rok kar bo pomenilo, da je bilo njih spomladno delo zaman. Tudi razne vladne regulacije ovirajo in preprečujejo konzerviranje razne odvišne zelenjave in tako morajo farmarji te vrste pridelke podoravati. Mnogi farmarji pravijo, da bodo s prvim julijem podorali mnogo špinace, paradiznikov, fižola in rdeče pese.

Pridelovalci sedja se pritožujejo, da stropne cene, tudi najvišje, ne krijejo njih izdatkov za produkcijo in če bodo te cene znižane za 25 do 40% na debelo, tedaj ne bodo mogli letos zagotoviti, da bo konzervirano in drugače preservirano vse sadje, ki bo na razpolago.

Zamrznjenje plač po vladi je tako prizadelo tvornice za preserviranje sadja in sočivja, da je mnogo teh zapro vrata in tako se je bati, da za prihodnjo zimo ne bo dovolj teh konzerviranih in drugače prezerviranih produktov za civilno uporabo v severnih in vzhodnih predelih dežele, kar seveda lahko slabo vpliva na zdravje prebivalstva, ker sadje in sočivje je važno za ohrano ljudskega zdravja.

Mlekarški in perutninski farmarji so še bolj pesimistični glede letošnje produkcije v tem pogledu. Njih predstavniki pravijo, da četudi je produkcija jajec, perutnine, mleka in mesa dosegla tekom lanskega leta izreden rekord, je pa letošnje opaziti padanje te produkcije in to posebno na vzhodu. To mnenje je potrdil tudi J. A. McConnell, generalni upravitelj Cooperative Exchange League Federation Exchange, katera zalaga 150.000 mlekarških in perutninskih farmarjev v okrožju Ithaca, N. Y.

Za mesto New York nekateri že napovedujejo recijoniranje svežega mleka in župan sam je dejal, da bo primanjkovalo mleka že v juliju in avgustu. Mlekarški farmarji oziroma njih predstavniki pravijo, da bo treba zrevolucionirati živežno stališče vlade in pa tudi uteme-

PETROV DVOR POPOLNOMA UNIČEN

Moskva, 19. junija. — Znamenita palača blizu Leningrada, nazvana Peterhof, je bila tekom te vojne tako poškodovana, da je ne bo mogoče več popraviti ali pozidati.

Ruski pisatelj, Nikolaj Tihonov, ki se je pravkar vrnil iz kraja, odkoder je videl razvaline nekdanje krasne palače, katera je še zmirom v nemških rokah, je dejal, da je razdejavanje poslopij in zgradb strašno in zunanje okrasje palače, v kateri je bilo nekaj najboljših del Rastrellija in Leblanca.

Krasni drevoredi in gaji, v katerih so rasla krasna drevesa so vsi uničeni in drevje leži vseprek. Ogronni vodomet Samson so Nemci razložili na kose in ga odpeljali v Nemčijo. Dragocene knjige in redki rokopisi leže razmetani vsepovod. Tekom vojskovanja so ruski vojsaki pod strelskim ognjem pobirali razmetano knjižno bogastvo, ki so ga Nemci cinično metali iz knjižnice in uničevali.

Velik park še vedno deli fronta na dvoje in ruski guerilci imajo na tarči novejši del Peterhof palače ter neprestano pobijajo iz zasede Nemce, ki si ne upajo peš iz stavbe, ampak uporabljajo biciklje — ruski streliki pa jih tudi tako pogodijo.

V nekaterih zgradbah ogromne palače so se bili ljudi boji na bajonet. — Nemci pa so nalašč uničili in pokvarili vse znamenitejše dele palače tako, da ne bo Rusom ostalo nič, ko dobe Peterhof nazaj v svoje roke.

Najmanj obljudena dežela

Med najmanj obljudenimi deželami oziroma kontinenti na svetu je Avstralija, kjer pride ta komaj dva prebivalca na vsako kvadratno miljo zemlje.

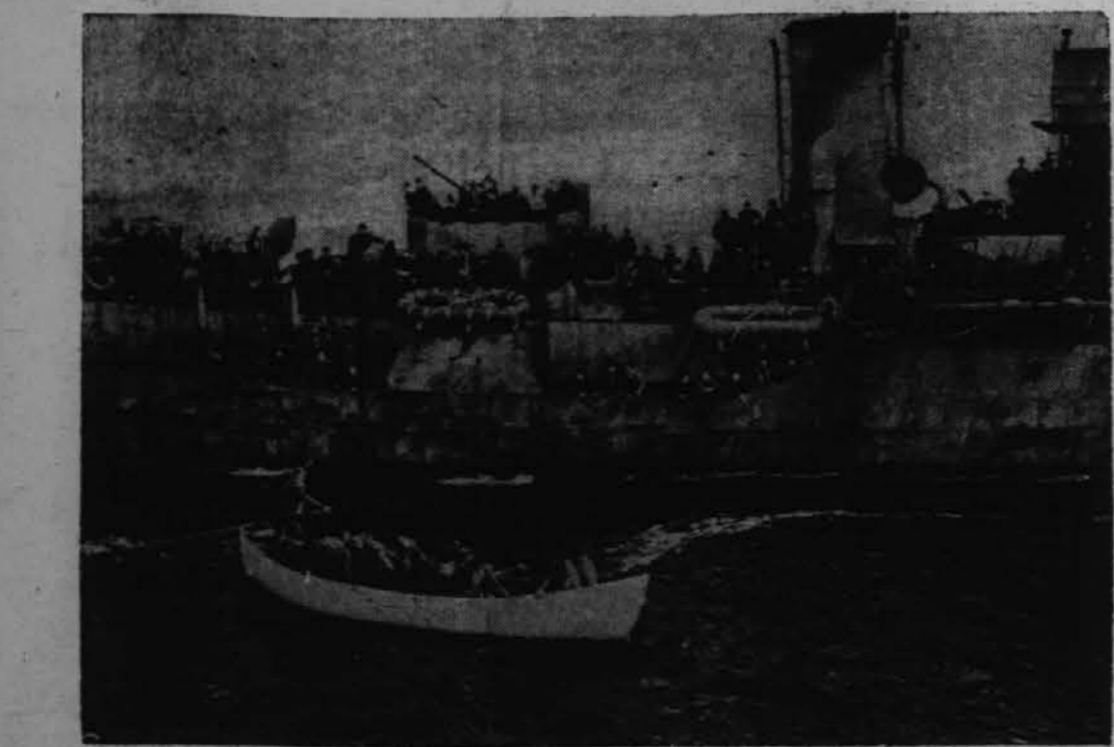
Papež svari delavce pred revolucijarnimi idejami

Papež Pij je pred nekaj dnevi govoril 20 tisoč italijanskim delavcem, ki so prišli na romanje v Vatikan, ter je dejal, da naj se ogibljejo in varujejo lažnjivih prerokov, ki obetajo socialno prosperiteto in sejejo seme nezadovoljstva med kapitalom in delavstvom.

"Taki lažnjivi preroki," je rekel papež, "bi nas hoteli prepričati, da leži rešitev položaja v revoluciji, ki bi strmoglavila socialni red in zavzela narodni karakter."

Papež je rekel, da v revoluciji ni najti rešitve in pravice, oboje se mora iskati potom sporazumevanja ali pogajanja in pa potom bratskega čustvovanja, katero mora prevevati vse: predpostavljene in podložnike, delodajalce in delavce —skratka, vse ljudske razrede.

Glede delavskih plač je papež dejal, da bi morali delavci dobiti toliko za svoje delo, da bi preživljali svoje družine, ter se preskrbeli za stara leta. Papež je zavrnil propagan-

Rešeni vojaki in mornarji z neke torpedirane ladje so priveslali do neke kanadske bojne ladje nekje v Atlantiku.

“GLAS NARODA”

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovian Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakar, President; Ignac Hinde, Treasurer; Joseph Lapsha, Sec.
Place of business of the corporation and address of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

50th Year

“Glas Naroda” is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.
Subscription Yearly \$4. Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$4.—; za pol leta \$2.—;
za šest let \$18.—. — Za New York za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.
Za inostranstvo za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.

“Glas Naroda” izhaja vsaki dan izvenredno sobot., nedelj. in praznikov.

“GLAS NARODA”, 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.
Telephone: CHelsea 5-1243

KOLIKO JE FRONT?

Napisal Peter Lipa (Overseas News Agency).

Mnogo je bilo govorice o takozvani drugi fronti. Napad komandov na Dieppe je povzročil ušibanja brez konca in kraja, dali je bil to nekakšen napad predstraž, razmanjajoč naval na Nemčijo iz zahoda. Tudi operacije v Afriki so imenovale drugo fronto, toda splošno javno mnenje je vendar sodilo, da je to nekakšen začetek, ne pa resnična, “prava” druga fronta.

To imne samo na sebi je že zastarelo; to je videti kakor hitro se poglobimo v sedanji vojaški položaj. Svet je ves v vojni in tudi najbolj konservativno štetje nam razodene najmanj osem važnih bojišč.

1. Rusija je še vedno bojišče, na katerem se bodo odigravale največje in najbolj odločilne bitke. Prav za prav pa je tudi tam večje število bojišč, ki se raztezajo od Finske proti jugu do Kavkaza. Letos poleti, prav kakor leta 1941 in 1942, bo Hitler tam zopet napel svoje sile do skrajnosti. Kojti nacisti se ne morejo izogniti neodoljivi potrebi, da še enkrat poskusijo streti ruski odpor. Le če bi jim uspelo, premagati rusko silo, bi mogli nabrati zadostnih sil za napad na zahodu, katerega bi tedaj mogli začeti kadarkoli. Toda že mu zobenja primumskovati časa za uprizoritev velike ofenzive na ruski fronti. Prejšnji Hitlerjevi navalni na ruskem bojišču so se začeli dne 21. junija in 28. junija—toda že takrat so ga obsojevali vojaški kritiki, da je prepozno začel. Zakaj se Hitler letos obotavlja? Brez dvoma zato, ker se boji kaj bi se moglo zgoditi na zahodu, kakor hitro bo začel napadati na vzhodu. Tu velja naglašati, da je v svoji knjigi “Mein Kampf” prerokoval, da bo zadnji, odločilni boj na vzhodu s Slovani.

2. Zračna fronta nad Evropo pa tudi šteje kot bojišče, kajti zračne sile so se pokazale v tej vojni kot bistvene važnosti. Ko je oznanil Prime Minister Churchill, da bo poskus, razbiti Nemčijo z zračnimi napadi narejen, je obnem označil važnost te fronte. Verodostojni dokazi za zmanjšanje nemške industrijske kapacitete, ki je posledica zračnih napadov, je drug dokaz za vojaško važnost tega bojišča.

3. V Sredozemlju pa vse kaže na to, da se bo ofenziva kmalu začela. Hanson Baldwin, vojaški izvedenec New York Times-a, je ponovno povdarjal, da so zračni napadi te vrste kot na Pantellerio in druge italijanske baze, priprava na invazijo. Po treh letih od svojega vstopa v vojno, v kateri je mislila izkoristiti zase zmago Nemčije nad Francijo, je zdaj Italija neposredno v nevarnosti, da propade tako v gospodarskem kakor v vojaškem oziru. Uradno je že priznala 633,251 izgub na bojiščih; izgubila je svoj imperij; njena veleemesta so opustošena in njena tradicionalna prijateljstva z drugimi narodi so zaigrana. Zdad pa plačuje svoje partnerstvo z Nemčijo še v tem, da mora pričakovati invazijo.

4. Tudi bojišče na Atlantiku je največje važnosti, kajti tam gre boj za to, ali bodo mogli zavezniški oskrbovati evropska bojišča z moštvo in vojnim materijalom, ali ne. Novice s te fronte so dobre. Uradni krogi na obeh obalah Atlantika se izražajo optimistično o razvoju vojne proti podmornicam. Akoravno ne moremo navesti natančnih števil, vendar vemo, da je čedalje manj zavezniških ladij potopljenih. Celotno Nemci sami javljajo zdaj mnogo manj potopljenih tonazh v primeri s prejšnjimi meseci tega leta.

5. Kljub kritični gospodarski situaciji, ki je posledica 12-letne borbe proti Japoncem, je Kina že zopet pokazala čudovito zmogljivost, spreminiti poraz v zmago. V teku zadnjih bitk v okraju Ichang-a so ne le odbili grozeči napad na Chung-King, temveč tudi zopet zasedli bistveno važna ozemlja, na katerih pridelujejo riž. Kitajski in ameriški letalci so z vedno večjo silo podpirali armado na kopnem. Šest let po začetku vojne, katero so Japonci mislili končati v par mesecih, še vedno zamenj poskušajo zaključiti “kitajski incident”.

6. Akoravno je zračna vojna v Burmi v času monsoonskih mesecev neizogibno morala ponehati, ameriški in britanski letalci vendar tudi zdaj od časa do časa, kadar je vreme količkasto, razbijajo vojaške e japonske objekte. V teku meseca maja je bilo več bomb vrženih na japonska letališča, njihove železnice in municijska skladišča nego jih je padlo na lokacij v času najhujše Hitlerjeve zračne ofenzive v mesecu septembru.

7. V južnem Pacifiku je morda videti v primeri z drugimi frontami zastoj vojaške aktivnosti, toda tudi tam zavezniške zračne sile neprestano napadajo japonske baze, potapljaajo japonske ladje in uspešno odbijajo vse sovražnikove poskuse. Zelo značilno je, da japonska mornarica ni več poskusila nobenih običajnih operacij, odkar je v Salomonih doživela svoj veliki poraz; tudi na otoku Attu ji ni uspelo, bodisi privedi ojačenja, bodisi odvresti svojo tamošnjo posadko.

8. Ameriške vojaške sile, ki so Japonce na Attu otoku uničile, zdaj “rabljajo” utrdbe na otoku Kiska, zadnji japonski bazi v Aleutih. Na obeh koncih loka, katerega opisujejo kraje

točke japonskega prodiranja, v Aleutih in Salomonih, so torej zavezniške sile v napadu.

Hitler je začel to vojno na eni sami fronti. Upal je, da bo to ostalo tako. Toda vojaške sile zedinjenih narodov so zrastle in zdaj divjajo boji najmanj na osemih različnih frontah. Kdor danes uporablja izraz “druga fronta”, ima v mislih le drugo fronto proti Hitlerju na evropskem kontinentu. Za Hitlerja pa bo druga fronta tudi njegova zadnja fronta.

Elmer Davis glede “Srbobrana”

Office of War Information je 12. junija objavil izmenjavno pismo med Samuel Werlinichem, predsednikom Srbske narodne zveze in Elmer Davisom, ravnateljem OWI.

1. junija 1943.
Elmer Davis,
Director of War Information,
Washington, D. C.

Dear Mr. Davis:
Pred nekaj časa smo se nekateri izmed nas sestali s Vami in z uradniki državnega departementa, da razmotrivamo vojne probleme, tiakojče se Amerikancev srbskega, hrvaškega in slovenskega pokoljenja. Spominjali se me boste kot edinega predstavnika srbske narodne zveze, ki je pristal na to, da podpiše zaobljubo sloge. Ob času, ko se bliža trenotek našega narodnega zbora, mi to dejanje nekateri ljudje očitajo.

Vedoč, da ste Vi eden naših voditeljev v tem boju za svobodo in prijatelj vseh, ki verujejo v svobodo, se obračam na Vas da Vas vprašam za nasvet. Zelo bi Vam bil hvaležen, ako mi sporočite sedanje naziranje vlade Združenih držav o politiki Srbske narodne zveze in njenega uradnega glasila “Srbobrana”.

Ker vem, da ste prijatelj onih Amerikancev srbskega rodu ki zapuajo v svobodo in demokracijo in so zvesti vladi Združenih držav, in ker vem, da ste prijatelj Srbov onkraj morja, ki se bore proti nazizmu in fašizmu, se obračam do Vas, da mi daste podrobna navodila.

Izkreno Vaš,
Samuel Werlinich,
President
Serb Nat'l Federation.

10. junija 1943.
Mr. Samuel Werlinich,
President
Serb National Federation
1120 Wane Avenue,
McKees Rock, Pa.

Dear Mr. Werlinich:
Hvala Vam za Vaše pismo, v katerem me vprašate za svet glede sedanjega mnenja uradnih krogov o “American Srbobranu,” uradnem glasilu Srbske narodne zveze.

Dalje časa že so različni oddelki vlade Združenih držav, vključno Office of War Information, Department of Justice in Department of State s skrbjo opazovali delovanje “American Srbobrana.” Njegovi srdiiti napadi na ljudi hrvaškega rodu in njih duhovništvo, njegovi močno proti-katoliški članki, njegovo zastrto prizadevanje v prid kvizlinškemu pomaganju nacističnega režima v Srbiji, Neduč, čisto podpirajo kampanjo nazistov in njihovega šovinjanja k intoleranci in resnemu sovražstvu, ter škodujejo vojnemu naporu Amerike.

Besedilo resolucije, katero ste podpisali v Washingtonu dne 18. septembra je naslednje: “Zavežemo se, da bomo sledili vodstvu ameriške vlade ter da bomo stremeli za slogo vseh Amerikancev ne glede na njihovo narodno ali rasno pripadnost, v cilju, da zmagamo v tej vojni za svobodo. Složno smo odločeni, upreti se vsakemu poskusu razvojitve Amerikancev jugoslovenskega pokoljenja.”

Presentljivo je, da se Vam očita sprejetje te resolucije, kajti jasno je, da edinstvo Amerikancev nujno je potrebna za uspešno nadaljevanje te vojne. Nazisti so se bahali, da bodo zahujšali Amerikance proti Amerikancem, in tudi napenjajo vse svoje sile, da bi to dosegli. Že leta in leta poskušajo naščuvati ljudstvo srbskega, hrvaškega in slovenskega pokoljenja drugo na drugo. Njihova stara igra — razdeli, razdvoji in vladaj. Ko ste podpisali washingtonsko resolucijo, ste se zavezali, da boste delali proti temu nacističnemu načrtu. Prepričan sem, da ste s

SONART REKORDI

Lepe Melodije!

St. M571—Na Marijance, polka
Kje so moje rolice
Mariška begja—polka
Duchesse University
tamburica orkester
St. M575—Terestina polka
Na planinah—valček
Jerry Koprtšek in orkester
Za toz cenik in ceno pošle se
obruše na: JOHN MARSHALL,
Inc., 463 W. 42nd St., New York

RAZGLEDNİK

Piše Anna P. Krašna

ZAVEDNI JUGOSLOVANKI V ALBUM

Preteklo soboto popoldne sem obiskala na njenem domu v Jersey City, N. J., znano jugoslovansko rojakinjo in narodno delavko iz Istre, Mary Vidosic. Mary je zdaj privezana na dom in prej je bila dolge tedne v bolnišnici. Kostna poškodba v nogi, ki jo je dobila pri nesrečnem padcu na ledu, se bolj počasi zdravi. Vendar, Mary že misli nato, kako bo spet aktivna, ko bo spet trdno stopila na noge.

To je za Mary tipično. Saj brez Mary Vidosic si je bilo sploh težko predstavljati kako jugoslovansko prireditelj, sevanek, shod, razstavo, parado ali karkoli. Ona je pomagala pri vsem in povsod.

Ko sem jo gledala, kako se je s težavo in s pomočjo bergel spravila na verando pred hišo, sem se spomnila lepih prizorov na naših jugoslovanskih programih, ki jih je pomagala aranžirati Mary in pri katerih je v narodni noši mnogokrat tudi sama nastopala. Tako sem ji

ževela, da bi bila spet kmalu z nami.

Za javno delo dobi narodni delavec ali delavka le malokdaj kako nagrado ali plačilo in zahvalo, ki jo v resnici zasluži in malokdaj, ki se tako udeležuje je pričakuje, da bo žel plačilo ali hvalo. V človeku je nekaj, ki mu narekuje, da dela za splošno ljudsko ali narodno korist in temu pravilu, ki ga nosi v sebi sledi, ter se ne ozira na kritiko, niti na hvalo.

Mary so se v njeni nesreči spomnili mnogi prijatelji, znani in drugi, ki so cenili njeno delo. Z obiski, s cvetjem, s pozdravi v obliki lepih kart in pisem, z darili, ki naj bi jo razveselila v njeni dolgotrajni boleznini, z vsem tem so ji lajšali trpljenje, ki ga je morala prenesti.

In Mary, dobra in blaga duša, kakršna je, je bila vsega tega priznanja in dobre volje tako srčno vesela, da si je spravila v velik album vse izraze simpatije, prijateljstva in priznanja.

“Tako dobri in blagi so mi bili vsi — le kako jim bom povrnila!” je dejala, ko mi je razkazovala vse to.

Delavci kot je ona se pač nikdar ne zavedajo svoje vrednote, ker so navajeni vedno dajati in delati za narodne stvari v času, denarju in energiji. Ona sama je dala tekem svojega življenja veliko, kajti bila je aktivna izza zgodnje svoje mladosti, najprej tam v svoji lepi Istri, potem, ko je morala zapustiti svojo domovino, pa v Ameriki, kjer je pisala in drugače delovala za osvobodjenje Istre in vsega Primorja. Mary je skoz in skoz zavedna Jugoslovanka in ona bi hotela videti Jugoslavijo osvobodeno, zedinjeno in srečno in njeno ljudstvo zadovoljno.

Kot vsakogar, ki se udeležuje v javnem življenju, tako je tudi Mary včasih doletela kritika, toda ona je vseeno delala naprej in ni zamerila ljudem, če so bili v tem oziru malo preostri. Vedela je vedno, da kdor dela je kritiziran, kdor ne dela ima mir pred vsemi. Brez delavcev pa se nobeno polje ne obdela in na našem jugoslovanskem narodnem in kulturnem polju v newyorškem okolju je bila Mary Vidosic ena izmed najmarljivejših delavk. Vsi ji torej želimo, da skoro okrevra in se vrne na delo, zakaj delavko, kot je bila ona se pogreša povsod.

Le korajžje, Mary in spet boš zaplesala v “kolu” in sedela na naših sejah, kjer te zelo pogrešamo.

Vpoklic očetov bo morda odložen do 1. oktobra

Washington. —V ponedeljek je izgledalo, kakor da se bo vpoklic očetov odložilo za par mesecev, ker narodni naborni odbor je podvel korake za hitrejši vpoklic moških brez otrok, kateri so sedaj izvzeti iz vojaške službe radi važnosti del ali poklicev v vojni industriji.

Pred nedavnim je bilo rečeno, da bodo očetje vpoklicani s prvim avgustom, oziroma od tedaj naprej, sedaj pa je v neznanilu narodne naborne službe namignjeno, da bo morda vpoklic očetov odgojen do oktobra.

Izgleda tudi, da bo vpoklicanih mnogo moških, ki so bili prej odklonjeni zaradi nezadostne fizične sposobnosti. Določbe v tem oziru so bile znatno spremenjene, kar pomeni, da bo vpoklican precejšen odstotek od 2,800,000 mož, ki niso bili potrjeni vprvič.

Štiri milijone parov škornjev poslanih v Rusijo

Washington. — Lend-Lease administrator Stetinius je objavil poročilo, ki pravi, da so Rusi dobili 4 milijone parov škornjev iz Amerike.

STAROKRAJSKA KOSA

Zelim kupiti starokrajško koso. Kdor jo ima naj piše in navede ceno. JOE ZUZEK, R. F. D. 3, Madison, Ohio.
6-18, 21, 22

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations
RECEPI VSEH NARODOV
Stane samo \$2.00

Knjiga je trdo vezana in ima 82 strani

Knjiga je trdo vezana in ima 82 strani. Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. Knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v nem čimbolj izveštati in izpopolniti.

Narodite pri
KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street
New York 11, N. Y.

NAJBOLJŠI PRIJATELJ V NESREČI VAM JE:

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA

BRATSKA, DELAVSKA PODPORNJA USTANOVA

Sprejema moške in ženske v letih od 16. do 50, in otroke do 16. leta starosti.

Članstvo: 62,000

Premoženje: \$10,500,000.00

Za ožje informacije glede zavarovanja vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ

Glavni stan: Chicago, Ill.

2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Kratka Dnevna Zgodba

KSAXER MRSKO: 1943

Odlični slovenski možje

ANTON VEROVŠEK

Rojen 18. januarja 1866
Umril 20. decembra 1914

Sli smo menda v novembru 1906 Medved, Finžgar in jaz po ljubljanski Dunajski cesti doli proti pošti. Kar nam pride na drugi strani ceste nasproti velik, lep mož, tako skrbno in čedno oblečen, da bi ga nazval lepotnika. Po huj — čisto hoja samozavestnega, poudarnega gorenjskega fanta, počasna, širokih korakov — po velikosti, po svežem obrtem licu me je v prvem hipu spomnil dr. Opeke, kakor sem ga prvič srečal v jeseni 1902 ob senkavski cerkvi. In še nekaj me je, ko sem pozorneje pogledal samojojnika onstran ceste, spomnilo sličnosti z dr. Opeko; kako je nosil klobuk, namreč tudi povsem fantovsko, veselo, podjetno postrani. Ko sem bil srečal Opeko, nisem se poznal. Zupančičevih stihov, ko smo srečali njegovega dvojnika — tudi po šegavosti in dovtipnosti sta si bila v bližnji zlahti

mečem vse na cesto." Verovšek ni bil preveč navdušen za kmetse tipe, dasi jih je igral nestetokrat, igral sirom domovine in ob najbucnejšem odobravanju. Častno in značilno je za njegovega umetniškega duha, da ga to ploskanje in ves ta zunanji šunder nista zmotila in omamila. Bil je pač tako ustaljen v svojem umetniškem pojmovanju in sam v sebi tako prepričan o svoji ceni, da ga vse to ni moglo upijati, dasi je za gledališkega umetnika trenutna in glasna pohvala še mnogo večjega pomena kot za slikarja, pesnika ali pisatelja. Ti se, ako so dovolj moza in o stalnosti svojih del prepričani, trenutni hvale množice lahko povedo. Celo krivice sprejemajo mirno ali vsaj prezirljivo, ker čakajo sodbe prihodnjih časov, ki bodo sodili brez strasti in brez sovraštva, a tudi brez enostranske prijateljske naklonjenosti.

Dvoje je ubilo Verovška: moč in nemoč. Moč na dan kipeča kakor zelenje sponadri, ki ga nihče zadržati ne more; moč, ki bi rada ustvarjala veliko in nebesko lepo. Brez dvoma je Verovšek čutil to moč v sebi. Zakaj vsaki resnici in velik umetnik čuti svoje sile, najsi ne kriči o njih ob vseh vogalih. Nemoč, ker svoje moči ni mogel dovolj in do celca udeležiti. Kje je tital vzrok? V naših malih in tesnih razmerah, v našem občinstvu, deloma morda tudi v njih, ki jim je umetnik Verovšek moral biti pokoren. V počitnicah so ga pač pošiljali na Dunaj in v Prago, a v sezoni so mu stavili — po naših razmerah prisiljeno — ob pot plotove, močne in visoke, da je komaj videl čez nje, kaj da bi jih mogel odločno preskočiti, morda vse predreti. V tesno kletko so ga zaprli. In lev v kletki — ali je še lev, še kralj?

Koliko je Verovšek pridobil v tujini od tujih umetnikov, ne vem. Prepričan pa sem, da njegove velike vloge niso bile le same pozajmljenke iz zakladov slovskih tujih igralcev, ampak da je bil iz lastne duše ustvarjajoč umetnik. Vedno se zelo čudim, ako vidim in berem, kako stikajo nekateri kritiki pri vsakem našem umetniku po vsem svetu za praviri njegove umetnosti. Saj mogoče, da je bral kak naš pesnik ali pisatelj pred kdo ve kolikimi leti inorodno knjigo; pa mu je ostal v srcu kak izraz, lepa misel, morda cel posamezen prizor. Zapiše jih kdaj — slično, gotovo ne dobesedno — ne da bi se zavedal, da so tuja last. Pa mu to takoj opitajo. Čankarju so že pri prvih knjigah Ruse. Kakor bi Čankar ne mogel imeti toliko domišljije in ustvariljive moči kakor ruski pisatelj. Čemu ne? Ker je Slovenec! Ah, udari strela božja v tako ponizevanje samih sebe in naših najboljših ljudi!

Verovšku je bila kritika naklonjena. Najbolj ga je hvalila v vlogah Krjavlja, Krpana, Blaža Mozola in sličnih. Hvalim jo. Bila mu je pravična, saj je Verovškova igra hvalo zaslužila. A blagoslovljeno delo bi bila storila, če bi bila rekla, rekla zelo na glas: "Ali je Bog ustvaril Verovška in njegovo umetniško silo samo za Krjavlje, Krpane, Blaže Mozola? Je-li to edina pot, ki jo najhodi taka umetniška osebnost, kakor je Verovšek? Ni nobene!

Važno za naročnike

Poleg naslova je razvidno do kda imate plačano naročnino. — Prv tvevika pomeni mesec, druga dan in tretja pa leto. Da nam prihrani nite nepotrebnega dela in stroškov, vas prosimo, da skušate pravočasno naročnino poravnati. Pošljite naročnino naravnost nam ali jo pa plačate našemu zastopniku v Vašem kraju. Zastopnik bo vam izročil potrdilo za plačano naročnino.

- California: San Francisco, Jacob Laushin*
- Colorado: Pueblo, Peter Cullig; Walsenburg, M. J. Bajuk*
- Indiana: Indianapolis: Fr. Marklich
- Illinois: Chicago, Joseph Beyec*; Chicago, J. Fabian (Chicago, Cicero in Illinois)
- Joliet, Jennie Bambich; La Salle, J. Spelch; Mascoutah, Martin Dolenc; North Chicago in Waukegan, Math Warsek
- Maryland: Kitzmiller, Fr. Vodopivec
- Michigan: Detroit, L. Plankar*
- Minnesota: Chisholm, J. Lukanič; Ely, Jos. J. Pehar; Eveleth, Louis Gouze; Gilbert, Louis Vessel
- Montana: Roundup, M. M. Panian; Washoe, L. Champa
- Nebraska: Omaha, F. Broderick
- New York: Gowanda, Karl Strulaha*; Little Falls, Frank Masto*; Worcester, Peter Rode*
- Ohio: Barberton, Frank Troha*; Cleveland, Anton Bobek, Charles Karlinger*, Jacob Resnik; Girard, Anton Nagode; Lorain, Louis Balant, John Kumbe; Youngstown, Anton Kikelj
- Oregon: Oregon City, J. Koblar
- Pennsylvania: Bessemer, John Jovnik; Conemaugh, J. Brezovec*; Coverdale in okolici, Jos. Paternel; Export, Louis Šupancič*; Farrell, Jerry Okorn; Forest City, Math Kamlin*, Frank Blodnikar; Greensburg, Frank Novak; Homer City, Fr. Ferencik; Imperial, Vence Palcich; Johnstown, John Polantz*; Krayn, Ant. Tauselj; Luzerne, Frank Balloch; Midway, John Žust*; Pittsburgh in okolici, Philip Progar; Steelton, A. Hren; Turtle Creek, Fr. Schifrer*; West Newton, Joseph Jovan
- Wisconsin: Milwaukee, West Allis, Frank Skok*; Sheboygan, Joseph Kakič*
- Wyoming: Rock Springs, Louis Tauschar*; Diamondville, Joe Rolich (*Zastopniki, ki imajo poleg imena *, so upravičeni obklati tudi druge naselbine v njih okrajih, kjer je knjižnih rojakov naseljenih.)

Vsak zastopnik tega potrdilo za svojo, katero je prejel. Zastopnike topla priporočamo — Uprava "Glas Naroda"

INVESTIRAJTE V AMERIKO

KUPIJTE UNITED STATES WAR SAVINGS BONDS in STAMPS

težje? Nobene, ki bi se dvigala (všeč)? Najstrašnejše za umetnika je, če mora biti dninar in roko-delec. Če mora hoditi staze, strogo mu začitane in omejene po drugih, umetnosti čestokrat zelo tujih ljudih, če ne more in ne sme razmahiti duha peroti. Zdi se mi čestokrat, da se je Verovšek obraz na odru smejal in smehljaj, srec mu je le prečestokrat krvavelo. Krvavelo v duševni bedi, v prisiljeni nemoči in nedelavnosti, v gnevu ponizanih in zapostavljenih. In ko so se po vsi domovini bučilo in glasno krohotali njegovim tipom in dovtipom, je bil on sam le poet sreče, spreten glumec smeha, ni pa v resnici užil mnogo sreče in se v istem življenju smejal samim dobrotam lefečim in padajočim nanj kakor na potnika, po srečnem naključju zablodivšega v Indijo Kotomandijo.

(Ali bi bil ostal Anton Verovšek skromen vrtnar, spreten v svoji stroki kakršen je res bil, ako bi bil ostal svetu prikrit in neznan, sodim, da bi bil v prijaznem krogu svojih dragih doživel in užil več tih in peskaljene srečne radosti nego ga je v svojem javnem delovanju. Zakaj resnica je še danes: "Qui bene latuit, bene vixit — dobro je živeti, kdor je živeti dobro skrit." Kdor stoji dan za dnem na odru pred vsem svetom, bo težko ostal pokojen in srečen ne oškropljen in umarjen po strupu človeške zlobe in zavisti.

Verovšek je počival redkokdaj v krepilem hladu sreče. A dospel je do cilja, do groba. Pil je že iz vira večnosti, iz vira spoznanja, da ne bo po tem napoju žejaio duše nikoli več, da nikoli več ne bo zahrepelo srce po novem napoju, novem spoznanju. Umiril se je od težke hoje. Zdaj počiva, spi.

Kdo je z njim odšel od nas? Ali ne bogat in radodaren dobrotnik, ali ne velik, ljubezniv tolažnik, ki je dal mnogim srečo vsaj za nekaj ur. Dajal čestokrat na račun srec, na račun svojih želj in sanj, svoje zadovoljnosti, lastne sreče, ki je v svojo dovipno besedo, s svojo smehljajočo se igro stotere tolažil, dočim je morda sam trpel bit lačen bil na smrt potr in žalosten.

Koliko jih je med nami, ki so temu rešitelju iz urednih vsakdanjih skrbi, temu dobrotniku in tolažniku, še hvaležni?

HRVAŠKE EDINICE IZVEŽBANE V RAJHU SE VRAČAJO DOMOV.

Nazistični vpliv čedalje bolj prevladuje v hrvaških vstaških oddelkih, ki s prevzemanjem nazističnih načel hitro izgubljajo vsako sličnost s samostojnimi in neodvisnimi četami. Zagrebški radio je poročal nedavno v oddaji, katero je zaobeležil OWI, da se je moštvo hrvaške vojske, ki se je bilo vvezbalo v Nemčiji, vrnilo nazaj v Zagreb. Ti hrvaški vojaki, izbrani iz vrst najbolj fanatičnih pristašev nazistične marionetke Paveliča so se dolgo vebali v Nemčiji in bodo prideleni različnim vstaškim edinicam v cilju, da širijo nazistične nazore, ki so jim bili vcepljeni pod najstrožjim nemškimi nadzorstvom. Precej jih je bilo tudi določenih za vstop v vrste poglavlnikove telesne straže, katere število se veča od dne do dne.

ODŠLA NA POČITNICE.

Naznanjam, da je Wilma Habazin, stannjoča na 3406 Carrol Ave., Chicago, Ill., odšla na počitnice v Kalifornijo. Louis Nanut

PREGLED POLOŽAJA NA BALKANU.

(JIC.) — Londonski list borbenih Francozov "France" prinaša uvodnik, v katerem obravnava v vseh podrobnostih razmere v centralni in južni Evropi. Francoski časopis navaja, kako so se v nemškem glavnem stanu vrstili vazali, katerih obiski so se zaključili vedno s suhimih mehanicnimi izjavami — kar dokazuje, da so bili rezultati več ali manj nepovoljni.

Berlin skuša ustvariti prepričanje, da so ti obiski administratorjev različnih evropskih dežel v fuhrerjevem glavnem stanu vzbudile v svetovni javnosti prepričanje, da je vojaška premoč osiša še vedno velika. "France" navaja članek nekoga madžarskega časnikarja, ki je pred kratkim opisal razmere v jugovzhodni Evropi kot nezadovoljive. Trdil je celo, da "nered in nemiri na Balkanu stalno naraščajo, ter da se položaj tam neprestano slabša."

Dalje citira list borbenih Francozov članek znanega švicarskega tednika "Die Weltwoche", ki poroča o upornem duhu balkanskih narodov. Ta švicarski list piše: "Nedvomno Nemci pošiljajo mnogo mladih ljudi iz Balkana na sever, toda tam jih je še vedno na sto tisoče, ki le čakajo na prvo ugodno priliko, da se upro."

Na Madžarskem si Kallay in drugi člani njegove vlade, na vso moč prizadevajo zatreti "politično fronto"; toda za stonj apelirajo na složnost in obsojajo tako delovanje — ena teh političnih front je že precej jasno začitana, in sicer ona, katero je ustvarila madžarska socialistična stranka s svojim pozivom delavcem, kmetom in intelektualcem. Horthy in njegovi ljudje vedo, da so ogroženi ter so začeli ustanavljati gardo svojega režima — ustanovili so nove oborožene organizacije, ki bodo nosile ime "narodni križarji". Nemci se grenko pritožujejo nad popuščanjem Madžarske in pripisujejo njeno onemoglost vplivu Amerike.

V Rumuniji je splošna mobilizacija doživela popolen in splošen neuspeh. Eden izmed časopisov, ki izhajajo v Bukarešti, se z ogorčenjem pritožuje radi malodušnosti rumunskega ljudstva in zaključuje, da je sedanjí položaj tak, da je le en sam izhod mogoč, in sicer zmaga nad Sovjetsko Rusijo.

Na Bolgarskem pa se množe politični upori in sabotažna dejanja, in to kljub neštevilnim aretacijam in vseh bolgarskih mestih. Eden izmed oddelkov sofijske garnizije velja za nesigurnega in ne sme zapustiti kasarne. Tretjino moštva so sploh razorožili. Častniki osumljeni protinemškega razpoloženja in se morajo umakniti mlajšim oficirjem, ki so se vr-

VSTAŠKA MORALA POPUŠČA POD UDARCI PATRIOTOV

Silne izgube, katere so prizadejali borbeni Jugoslovani vstaškim silam, so prisilile hrvaško mrtorionetno vladu, da poskuša z obširnim in strogim nadzorovanjem podpreti padajočo moralo nestrečnih vstašev. Pred kratkim je obiskal čete na vzhodnem hrvaškem general Simko Begič, ki služi v vojnem ministrstvu; spremljal ga je vladni svetnik Filip Frkovič. Na potu sta obiskala različne vojaške postojanke, ki so mnogo trpele od napadov "uporniških tolpa in četnikov" — tako poroča radio Rakovica. Neprestano udarjanje upornih patriotov na te vstaške oddelke je izredno poslabšalo vojaško porabnost in učinkovitost teh toliko hvaljenih vstaških čet.

AMERICAN WILD LIFE

V knjigi je natančno popisano življenje posameznih živali, sivečih na suhem, v morju in v zraku, tako da bo vsakdo, ki ljubi naravo in njeno pestro živalstvo, knjigo bral s velikim zanimanjem, ker bo v njej našel naravni življenjski divji svet, kar mu dosedaj še ni bilo znano.

Prvotno je bilo namenjeno to veliko delo študentom in študentkam, ki se pripravljajo na študij narave, ki pa pri vsem svojem skrbnem prinaša POPOLNI POPIS ŽIVLJENJA AMERIŠKE DIVJAČINE. Knjigo bo z užitkom bral levec, ker navaja in popisuje vse živali, ki jih je dovoljeno in prepovedano streljati; farmer, ker so popisane živali, ki na polju koristijo ali škodujejo ter slednje ribič, ker se v knjigi našteje vse RIBE, KI ŽIVE V AMERIŠKIH VODAH.

Poleg poljudnega popisa in priporočil dovanja vsebuje knjiga 327 SLIK (fotografij); 6 slik v naravnih barvah, v velikosti cele strani, ter ima 778 strani. Velikost knjige je 9 x 5 inčev. Knjiga opisuje sesavce, ptice, rabe, kače in živali, ki so ravno tako na suhem kot v vodi doma. — Veselna je v močno platno z slatimi škrami.

POMISLITE TO KNJIGO LAHKO DOBITE SEDAJ ZA CENO: Sedaj \$3.50

Naročite pri: KNJIGARNI Glas Naroda

216 WEST 18th STREET New York 11, N. Y.

nili iz Nemčije. Baje se je precejšnje število častnikov, ki so na ta način izgubili svoja mesta, pridružilo guerilecem.

Na koncu svojega članka, pravi list borbenih Francozov: "Brez vsakih težav bi mogli tudi še mnogo nadaljnih vzgledov pokazati in navesti drugih slučajev globokega nerazpoloženja in ogorčenja, ki je danes zavladalo na vsem balkanskem polotoku.

"Obiski administratorjev v Hitlerjevem glavnem stanu tega dejstva ne morejo izpremeniti; tudi ako so ti njegovi hlapi in pomagači obnovili svoje stare obljube, ali pa prevzeli nove naloge, je težko verjetno, da jih bodo mogli izvesti spričo odpora na katerega bodo naleteli. Še celo pred napadom na evropsko trdnjavo s strani zavezniških vojaških sil, je videti, da že zdaj v notranjosti te trdnjave nekateri izmed voditeljev, a še bolj njihovi narodi, mislijo le na svojo osvoboditev in jo tudi že pripravljajo."

(JIC.)

Sedaj \$2

Prva knjiga, ki je izšla v slovensčini iz naci-fašističnega vpada v domovino

"Ko smo šli v morje bridkosti"

Spisal REV. KAZIMIR ZAKRAJŠEK

Velezanimiva knjiga o razmerah in trpljenju našega naroda v stari domovini. — Dosti naših rojakov se še vedno ne zaveda v polni meri, kake strašne stvari so se dogodile v starem kraju, a knjiga pa jim bo dala jasno in pregledno sliko o strašnih dogodkih, ki so spremenili lepo in cvetočo Slovenijo v eno samo veliko bolečino, ki peče, žge in mori naš slovenski narod na njegovi lastni zemlji.

Knjigo lahko naročite pri:

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
216 West 18th Street New York 11, N. Y.

AMERICAN WILD LIFE

Knjiga je posebno privlačna kot darilo za mladeniča, ki se zanima za naravo

V knjigi je natančno popisano življenje posameznih živali, sivečih na suhem, v morju in v zraku, tako da bo vsakdo, ki ljubi naravo in njeno pestro živalstvo, knjigo bral s velikim zanimanjem, ker bo v njej našel naravni življenjski divji svet, kar mu dosedaj še ni bilo znano.

Prvotno je bilo namenjeno to veliko delo študentom in študentkam, ki se pripravljajo na študij narave, ki pa pri vsem svojem skrbnem prinaša POPOLNI POPIS ŽIVLJENJA AMERIŠKE DIVJAČINE. Knjigo bo z užitkom bral levec, ker navaja in popisuje vse živali, ki jih je dovoljeno in prepovedano streljati; farmer, ker so popisane živali, ki na polju koristijo ali škodujejo ter slednje ribič, ker se v knjigi našteje vse RIBE, KI ŽIVE V AMERIŠKIH VODAH.

Poleg poljudnega popisa in priporočil dovanja vsebuje knjiga 327 SLIK (fotografij); 6 slik v naravnih barvah, v velikosti cele strani, ter ima 778 strani. Velikost knjige je 9 x 5 inčev. Knjiga opisuje sesavce, ptice, rabe, kače in živali, ki so ravno tako na suhem kot v vodi doma. — Veselna je v močno platno z slatimi škrami.

POMISLITE TO KNJIGO LAHKO DOBITE SEDAJ ZA CENO: Sedaj \$3.50

Naročite pri: **KNJIGARNI Glas Naroda**
216 WEST 18th STREET New York 11, N. Y.

nili iz Nemčije. Baje se je precejšnje število častnikov, ki so na ta način izgubili svoja mesta, pridružilo guerilecem.

Na koncu svojega članka, pravi list borbenih Francozov: "Brez vsakih težav bi mogli tudi še mnogo nadaljnih vzgledov pokazati in navesti drugih slučajev globokega nerazpoloženja in ogorčenja, ki je danes zavladalo na vsem balkanskem polotoku.

"Obiski administratorjev v Hitlerjevem glavnem stanu tega dejstva ne morejo izpremeniti; tudi ako so ti njegovi hlapi in pomagači obnovili svoje stare obljube, ali pa prevzeli nove naloge, je težko verjetno, da jih bodo mogli izvesti spričo odpora na katerega bodo naleteli. Še celo pred napadom na evropsko trdnjavo s strani zavezniških vojaških sil, je videti, da že zdaj v notranjosti te trdnjave nekateri izmed voditeljev, a še bolj njihovi narodi, mislijo le na svojo osvoboditev in jo tudi že pripravljajo."

(JIC.)

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

Izšla je nova knjižica ki daje poljudna in vsa, kako postaji ameriški državljan

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri iskanju za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom Ranno pa Proglas neodvisnosti, Ustava Zedinjenih držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Prvotna in Zedinjenih držav in Poodine države.

Cena knjižice je samo 50 centov.

In se dobi pri: **SLOVENIC PUBLISHING CO.**
216 West 18th St. NEW YORK 11

Visoška kronika

ROMAN - Spisal Dr. IVAN TAVČAR.

13

Nekoliko je odstopila in nepremakljivo je zrla name, kakor da je podoba v etarju. Hipoma ji je na belem vratu — pri pranju ni bila posebno vestno napravljena — silila kri pod kožo, če tudi na licih, ne vem, ker ji je bil obraz vesed dela na solneu ožgan in temen. Pil sem iz korca ter za trenotek obnil pogled proti nji. Še vedno je njeno oko tiščalo na mojem obrazu. Sedaj pa se mi je zopet zdelo, da ji je izginila z vratu vsa kri in da je nekaka plahost napolnila njen pogled. Ali svojega očesa še vedno ni premaknila z mojega obraza.

Odloživši korec, izpregovorim: "Sedaj si se me že lahko zagledala, Margareta!" Odstopila je za korak ter zamolklo odgovorila: "Ti veš, kako mi je ime?" "Oče je govoril o tebi." "Torej si Visoški? Tudi moj je govoril o tebi." Znova ji je zažarelo okrog vratu, da sem se spomnil jutra, kadar leži zora nad gorand.

Pristopila je k četiriu ter si dala opraviti pri perilu. Če je le mogla, se je skrivoma ozrla na kraj, kjer sem stal. Bila je dekle, ki je moškemu navadno vseč; dobro rastle in za vsako delo pripravna. Ali besede ciganke, da hodim današnje pot brez uspeha in da umrem, ker se mi bodo prsi prestrelile, mi niso popuščale, da bi prišel do pravega dopajenja nad telesom device, katero sta očeta izbrala, da mi postane nevesta.

Trpinčila me je tudi zavest, da je luteranstvo v hiši in da zakoni iz takih hiš niso deležni božjega blagoslova, kakor ni bil deležen tega blagoslova zakon v visoški hiši.

Ker sem moral nekaj izpregovoriti sem vprašal, če je težka in visoka desetina in kako da jim teče življenje. Odgovorila je: "V hribih smo in težko živimo! Nič ne rečem, oče je dober in lepo počne z nami. Brata pa sta osorna človeka in z materjo grdo ravnata, da se ji slabše godi kot deklam po drugih hišah. Nič ne rečem, ali včasih bi rajši živela v drugem kraju, med drugimi ljudmi!"

To mi je povedala in videlo se mi je, d asi želi proč iz domačega kraja in da ji je bilo morda vseč, da sem prišel. Dokončala je delo, obrisala si roke s predpasnikom ter me pozvala: "Sedaj je pa menda oče že prišel."

In res sva dobiha v hiši priletnega moža dolge, kosčene postave in — kar se pri nas redko nahaja — prečudno modrih oči. Na mizo pred njega je bil razložil lakež kolače z Visokega; dve gnjati in dve rumeni-pogači.

V tem ko sem se mudil zunaj pri studencu, je bila starka že zlezla na peč in od tam opazovala dogodka pri mizi. Bržkone je slutila, kaj pomenjajo darovi, in slabe volje se je zagototila:

"Ne dajaj papistu, Jeremija! Jezus, ne dajaj papistu, ko vendar veš, da je moja kri tekla za sveti evangelij!" Stopil je na klop ter z veliko roko je gledil veli obrazek, rekoč: "Tiho mati."

Takoj se je pomirila. Ali pomirila se je tudi moja duša in silno dobro mi je delo, da je modrooki ta mož izkazoval spoštovanje četrti božji zapovedi, in najsi je bila lutrovske vere ona, katera ga je rodila! Sklenil sem, da hočem vsak čas dajati pokorščine staremu svojemu očetu, in najsi ni zahajal k maši, ne k svetemu obhajilu.

Jeremija je nato pristopil k meni, mi napravil velik križ po obrazu ter izpregovoril:

"Prišel si vendar entrat k svojim sorodnikom!" Tedaj je pristopila še ženska, ki se je do tedaj tiščala na klopi pred zapečkom, tako da je nisem bil niti opazil. Tudi ona mi je napravila križ po obrazu ter se nato molče vrnila k zapečku.

Bila je hišna gospodinja, a poznalo se ji je, da jo je izmogli neprestano delo, in vse na nji je pripovedovalo, da ji je življenje nezabljena n pljevka jed, kakor jo mora navadno uživati vsaka, če je vzela vdovca z otroki.

Z očetom sva prisedla k mizi, na katero je bila Margareta položila velik hleb ter ni prej mirovala, da sem odrezal kruha. Potem je izginila v vežo, da bi pripravila večerjo.

Ostali smo se prav vestno ogibali vsake besede, katera bi bila količkaj v zvezi z nantonom, s katerim sem prihajal v to hišo. Govorili smo največ o otavi, katere kosnja se je morala jutri pričeti.

Začelo se je bučanje v veži. Sledilo je nekaj govoric z Margareto, nakar so se duri hitro odprle. V hišo sta pribrenčala s inova, starejši Maks in mlajši Othinrih; o zadnjem ni mi znano, kako je prišel do tega nečloveškega imena. Bila sta kakor razdražena sršena. Postavila sta se pred očeta, a mene se pogledala nista.

Maks se je najprej oglašil: "Kaj je oče? Kaj pripoveduje Margareta?" In Othinrih je kar ob nizó udaril ter vpil:

"— da jo hočete dati iz hiše, ko vendar veste, da midva brez nje ne bi mogla živeti."

Maks se je še jezil: "In med ljudi naj bi prišla, ki govore, kakor lajajo pri nas psi!" Tudi Maks je tolkel z roko ob mizo.

Nespodobno govoričenje o domačem jeziku me je pogrelo, da sem hotel fantičema nekaj povedati, kar bi jima ne bi bilo všeč. Prihitela pa je v izbo Margareta, prišla Othinriha za rokav in ga vlekla za sabo, proseč oba, da naj mirujeta, in naj ne dražita očeta, ki je vendar hitre jeze, da se razkači nad vsako malehkostjo.

Kričala sta: "Nočeva, da bi te proćajali od hiše!" Ali odnehala sta vendarle, ker je polusestra nad njima imela več moči, nego sem pričakoval.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Druga obletnica vojne v Rusiji

(Nadaljevanje s 1. str.)

pravi poročilo. Rusija je zbrala svoje sile in pozimi leta 1941 je prevzela inicijativo in zbrala nemške armade pri Leningradu, Moskvi in Rostovu in na Krimu. Nemško upanje obkoliti Moskvo je splavalo po vodi.

Osvoboditev Moskve je bil odločen dogodek prvega leta in prvi odločen nemški poraz v drugi svetovni vojni.

"Ta poraz je za vedno razbil pravljico, ki so jo hinavsko razglasili Nemci, da je Nemčija nepremagljiva, in pokazal veliko vojaško silo rdeče armade, ki ne bo samo zdržala pritiska nemških fašistov, temveč bo tudi razbila njene armade v odprtem boju.

Lansko poletje, ker ni bilo zavezniške druge fronte, je Nemčija pričela z drugim poletnim napadom, toda je bila ustavljena pri Stalingradu.

Drugo leto vojne je Nemcem prineslo velike izgube in nikakih pridobitev na ozemlju. Rusi so odstranili obleganje Leningrada ter so vrgli Nemce iz vsajih postojank pri Vi jazmi, Kursku, Ržavu, Odžacku in Velikih Lukih. Nato so skušali Nemci zajeti rusko armado pri Harkovu, toda njih polskus je bil popolnoma zrobljen. In v teh bojih je bila nemška armada, ki je mislila, da bo zdrobila rdečo armado v šestih tednih, sama uničena.

"Sedaj pa," končuje sovjetsko poročilo, "se bliža ura, ko se bodo zavezniški narodi združili s zaslužjenimi narodi v skupni borbi proti osišču."

ODLEKOVANJE VOJAKOV ZDRUŽENIH DRŽAV

Vojni departament je pred kratkim objavil, da je bil sergt. Vincent J. Janavich iz Mahanoy City, Pa. odlikovan z značno kolajno. Svoje odlikovanje je dobil za zaslužna dejanja v teku 25 vojnih poletov v južnem Pacifiku. Sgt. Janavich je bil soudeležen v vojaških poletih, katerih naloga je bila med drugim zalaganje z ostrbo oddaljenih predstaj, prenašanje det in opreme v prve vojne točke.

Rojake prosimo, ko pošljejo za naročnino, da se poslužujejo —

UNITED STATES
osiroma
CANADIAN
POSTAL MONEY
ORDER,
ako je vam le priročno

ne vrste in evakuacija ranjenecov. Vse polete je izvršil s transportnim letalom, letoč nizko nad zemljo preko nevarnega terena in ob neugodnih vremenskih prilikah.

NAZISTI PRIZNAVAJO, DA SO ANGLEŠKE MERE PROTI PODMORNICAM DOBRE

Uvodnik nekega nemškega časopisa, ki je nedavno prišel v roke OWI, priznava, da imajo Britanci nesporno mnogo nadarjenosti in izkušnje za gotove obrambne priprave, katere uporabljajo v boju proti podmornicam.

Časopis, katerega ime mora ostati prikrto iz varnostnih razlogov, pravi tudi, da je sedanji tempo potapljanja zavezniškega brodogva s strani nemških podmornic "pojemajoč", ter da so združeni narodi "začasno uspešni", da se osvobodijo "dušilnega podvodnega pritiska" nazistov.

Nazistični člankar se nato izgovarja da "podmornice v bistvu niso orožje, katerega cilj je, da uniči sovražnika s silnimi udarci in smrtnimi ranami," temveč so le "dušiča zanjka," ki je začasno pač "nečisto manj tesno zadržnjena okoli vratu."

Kot dokaz uspešnosti boja proti podmornicam, je BBC nedavno navedel da je bila zavarovalnica za ladijske tovore iz britanskih ljk v Severno Ameriko, Kanado in Zapadno Afriko znižana za tretjino. To znižanje cene velja tudi za tovore, ki odhajajo iz pristanišč vzhodne angleške obale. Splošno znana stvar je, da znižanje zavarovalnine je izvrstna indikacija za zmanjšanje nevarnosti, ki groze ladjam združenih narodov pri prevažanju blaga na bojišča, bodisi vzdolž obale, bodisi preko Atlantika.

AMERIŠKE ŽENE NA DOMAČI FRONTI

Pol milijona gospodinj je šlo v vojno v teku leta 1942. Zaposlene so v tovarnah, uradnih in v vseh onih številnih službah, kjer žene zamenjavajo moške, vpoklicane v armado. Žene so naša največja rezerva delarskih moči in mnogo tisočev jih bo moralo na delo v teku prihodnjih mesecev.

Nekaj žena je zaposlenih v pravi vojni službi, toda velika večina pomaga v onih važnih civilnih službah, brez katerih bi bilo nemogoče izdelovati vojno orožje.

Pralnice so ena od važnih panog civilnega življenja, katero je pomarkanje delavskih moči močno zadelo. Vedno več in več morajo žene skrbeti za to, da ta industrija nadaljuje svoje obratovanje — mnogo je pralnic, ki so se reorganizirale na tak način, da morejo gospodinje prevzeti dela, ki jih zaposlujejo takrat, ko se nahajajo otroci v šoli.

V Providence, R. I. je postal ta problem tako pereč, da so uporabili celo žene od preko 70 let. Nedavno je v neki domači pralnici šivala gumba starka od 75 let, dočim je druga, za pet let mlajša, pet dni v tednu likala robce, akoravno je razpolagala z zadostnimi dohodki in sicer ni hodila na delo.

V gornjem delu države New York vozita dve poročeni ženi

NOVA IZDAJA

Dobri Atlas

je nujno potreben

... in ravno v HAMMONDOVEM NOVEM Svetovnem Atlasu NAJDETE ZEMLJEVIDE, KI SO TAKO POTREBNI, DA MORETE SLEDITI DANAŠNJIM POROČILOM

Zbirka nanovo in lepo tiskanih zemljevidov v 7 barvah, kaže svet, kakoršen je danes in vam pomaga razumeti zgodovinsko važno delovanje diktatorskih in demokratskih vlad.

NEKAJ POSEBNIH VAZNOSTI

Sestav sveta—abecedni seznam dežel, provinc—navaja površino, prebivalstvo, glavna mesta, in kraj na zemljevidu.

Seznam mest in trgov—navaja ime kraja, okraj, in državo, prebivalstvo in kraj na zemljevidu.

Zastave vodilnih držav—v polnih barvah, vsega skupaj 56; cela vrsta narodnih barv.

ILUSTRACIJE—45 skrbno izbranih resničnih fotografij iz vseh krajev sveta.

NOVO LJUDSKO ŠTETJE—Uradne številke glavnih mest in trgov v Združenih državah in kaže primerjavo s starim štetjem.

Svet pripada ljudem, katerih vrednost nima obzora

Ta atlas, ki sam sebe popravlja, ima namen rešiti marsikatera napačno ali vprašanja, ki nastanejo v raznih razgovorih. Strani so skladne svetovnega znanja in podajajo razsežnost zemlje, prvine sončnega sistema, pokrajine in globoko oceanov in jezer, dolgotrajnih rek in prekopov, površino poglavitnih otokov in viškinost svetovnih gor. Tu so odgovori na mnoga današnja vprašanja.

SED AJ

40 centov

PO POŠTI
V URADU — 35 CENTOV

48 VELIKIH STRANI

Naročite pri:

Slovenic Publishing Company

216 West 18th Street
New York 11, N. Y.

toverne avtomobile, ki pobirajo perilo za podjetje, ki se bavi s pranjem in disženjem oblek. Ko so se ljudje pokazali presenečene, da opravljajo tako delo, sta ženi dejali, da "sta se že nekoliko privadili." Ena od njih ima že nekaj izkušenj, ker je često vozila s tovornim avtomobilom mlasko.

Neka vdova, rojena v Italiji, ni mogla stopiti v vojno tovarno, pa je zato vojno delo zanesla prav v svojo kuhinjo. Ta 66 letna "subcontraria" popravlja rokavice iz asbesta za veliko električno podjetje v New Jersey — popravi jih nekako od 40 do 60 na teden in ob tej priliki prihrani mnogo asbesta. "Večinoma delam zvečer" je dejala, "in včasih mi tudi pomaga sestra. Asbest je jako trdna tvarina; delo je težko, toda čimveč mi prinesejo teh rokavic, toliko ljubše mi je."

Druga podjetna gospodinja pa je iznašla nove vrste podjetje v Kansas City. Glasom nekoga poročila, ki je prišlo v OWI, računata po 50 centov na teden za telefonske poklice zaposanim delavcem, katere tako vrže iz postelje ob določenem času. Včasih je največ 10 poklicev na teden; vzela si je dva "business telefona" da zadovolji svoje številne odjemalce.

Ženske nogavice bodo manj tanke toda bolj praktične. Sedaj še ni namena racionalizacije ženskih nogavic, ampak vlada bo izdala naredbe za do-

ločitev njihovih cen in kvalitete. 85 odst. ženskih nogavic narejenih od rajona. Druge vrste pravi da je zelo mogoče, da bo materiala se sedaj rabijo za izbira nogavic v vojnem času vojsko. OPA pravi, da ker se dosti manjša kot pa v mirnem tudi rajon sedaj zelo rabi za vojsko, ni mogoče točno odprepraktne kot pa tanke.

Uradne za urejanje cen poročila, da bo to leto od prilike

Molitveniki

v krasni vezavi importirani iz starega kraja še pred vojno... Ko zaloga poide, je ne bo mogoče nadomestiti do konca vojne.

Slovenski:

KVIŠKU SRCE
(Štev. 415) 2¼x3¼ inčev; 224 strani.
Cena 75c

RAJSKI GLASOVI
(Štev. 408) 2¼x4 inčev; 253 strani — Vsevir Sv. Krišev Pot
Cena \$1.50

NEBESA NAŠ DOM
(Štev. 415) 2¼x4¼ inčev
Cena \$1.—

RAJSKI GLASOVI
(Štev. 355) 2¼x3¼ inčev, v bellem celoliku; 334 strani.
Cena \$1.—

Angleški:

KEY OF HEAVEN
Fino vezano; prvovrstna izdelava; v umetnem usnju
Cena \$1.—

Slovenic Publishing Company
216 W. 18th St., New York 11